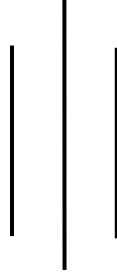

नेपाल राष्ट्र बैंक विदेशी विनिमय कारोवार
इजाजतपत्र तथा निरीक्षण
विनियमावली, २०६७

नेपाल राष्ट्र बैंक
केन्द्रीय कार्यालय
विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभाग
२०६७

पहिलो संशोधन २०६८/९/५
दोस्रो संशोधन २०७१/८/२५
तेस्रो संशोधन २०७२/७/१३

नेपाल राष्ट्र बैंक विदेशी विनिमय कारोवार इजाजतपत्र तथा निरीक्षण विनियमावली, २०६७

विदेशी विनिमय (नियमित गर्ने ऐन, २०१९ को दफा ३ बमोजिम इजाजतपत्र लिई विदेशी विनिमयको कारोवार गर्ने व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्थालाई इजाजतपत्र प्रदान गर्ने तथा निरीक्षण गर्ने प्रयोजनको लागि नेपाल राष्ट्र बैंकको सञ्चालक समितिले सोही ऐनको दफा १२ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी देहायका विनियम बनाएको छ।

परिच्छेद - १ प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) यस विनियमावलीको नाम “नेपाल राष्ट्र बैंक विदेशी विनिमय कारोवार इजाजतपत्र तथा निरीक्षण विनियमावली, २०६७” रहेको छ।
(२) यो विनियमावली तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।^१
२. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस विनियमावलीमा,-
  - (क) “ऐन” भन्नाले विदेशी विनिमय (नियमित गर्ने ऐन, २०१९ सम्भन्नु पर्छ।
  - (ख) “राष्ट्र बैंक” भन्नाले नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ बमोजिम स्थापना भएको नेपाल राष्ट्र बैंक सम्भन्नु पर्छ।
  - (ग) “गभर्नर” भन्नाले नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ को दफा १५ बमोजिम नियुक्त राष्ट्र बैंकको गभर्नर सम्भन्नु पर्छ।
  - (घ) “विभाग” भन्नाले राष्ट्र बैंकको विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभाग सम्भन्नु पर्छ।
  - (ङ) “बैंक” भन्नाले बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ४७ को उपदफा (१) बमोजिमको वित्तीय कारोवार गर्न संस्थापना गरिएको सङ्गठित संस्था सम्भन्नु पर्छ।
  - (च) “वित्तीय संस्था” भन्नाले बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ४७ को (२), (३) वा (४) बमोजिमको कारोवार गर्न संस्थापना भएको संगठित संस्था सम्भन्नु पर्छ। सो शब्दले विकास बैंक, वित्त कम्पनी वा लघु वित्त विकास बैंक समेतलाई जनाउँछ।
  - (छ) “इजाजतपत्र” भन्नाले राष्ट्र बैंकले विदेशी विनिमयमा कारोवार गर्न कुनै व्यक्ति फर्म, कम्पनी वा संस्था र बैंक तथा वित्तीय संस्थालाई यस विनियमावली अनुसार जारी गरेको इजाजतपत्र सम्भन्नु पर्छ।
  - (ज) “इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्ति” भन्नाले खण्ड (छ) बमोजिम इजाजतपत्र प्राप्त गरेको व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्था वा बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्भन्नु पर्छ।
  - (झ) “विभागीय प्रमुख” भन्नाले राष्ट्र बैंकको विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभागका प्रमुखलाई सम्भन्नु पर्छ।
  - (ञ) “निरीक्षण टोली” भन्नाले विदेशी विनिमयको कारोवार गर्न इजाजतपत्र प्राप्त व्यक्ति, फर्म कम्पनी वा संस्थाको स्थलगत निरीक्षण गर्नको लागि विभागबाट खटाएको निरीक्षण टोली सम्भन्नु पर्छ।
  - (ट) “निरीक्षक” भन्नाले विदेशी विनिमयको कारोवार गर्न इजाजतपत्र प्राप्त व्यक्ति, फर्म कम्पनी वा संस्थाको स्थलगत निरीक्षण गर्नको लागि विभागबाट खटाएको निरीक्षण

^१ राष्ट्र बैंकको सञ्चालक समितिको मिति २०६७/९/२५ को ११४३ औँ बैठकबाट पारित भइ सोही मितिदेखि लागू भएको।

टोलीका सदस्य सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले राष्ट्र बैंकले सोही कार्यको लागि खटाएका विशेषज्ञ तथा संस्था समेतलाई जनाउँछ ।

- (ठ) “आदेश वा निर्देशन” भन्नाले राष्ट्र बैंकले ऐन वा प्रचलित कानून बमोजिम समय-समयमा जारी गरेको आदेश वा निर्देशन सम्भन्नु पर्छ ।
- (ड) “सञ्चालक वा पदाधिकारी” भन्नाले विदेशी विनिमयको कारोवार गर्न इजाजतपत्र प्राप्त व्यक्तिको कारोवारमा संलग्न सञ्चालक वा पदाधिकारी सम्भन्नु पर्छ ।
- (ढ) “विदेशी मुद्रा” भन्नाले नेपाली मुद्रा बाहेकका अन्य मुद्रा सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषबाट रकम भिक्ने विशेष अधिकार (स्पेसल ड्रइङ्ग राइट्स), एशियन करेन्सी युनिट, युरोपियन करेन्सी युनिट तथा राष्ट्र बैंकले आवश्यकता अनुसार सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गरी तोकिएको अन्य उपकरण समेतलाई जनाउँछ ।
- (ण) “परिवर्त्य विदेशी मुद्रा” भन्नाले राष्ट्र बैंकले आवश्यकता अनुसार सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गरी परिवर्त्य विदेशी मुद्रा भनी तोकिएको विदेशी मुद्रा सम्भन्नु पर्छ ।

परिच्छेद - २ इजाजतपत्र लिनुपर्ने

३. इजाजतपत्र लिने : (१) विदेशी विनिमयको कारोवार गर्ने व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्थाले ऐनको, दफा ३ बमोजिम राष्ट्र बैंकबाट इजाजतपत्र लिनु पर्नेछ ।
४. इजाजतपत्र लिने प्रकृया: (१) विदेशी विनिमयको कारोवार गर्न चाहने व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्थालाई राष्ट्र बैंकले देहायको प्रकृया बमोजिम इजाजतपत्र दिन सक्नेछ :-
  - (क) विदेशी विनिमयमा कारोवार गर्न चाहने व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्थासँग इजाजतपत्रको लागि निवेदन लिएर, वा
  - (ख) विदेशी विनिमयको कारोवार गर्ने क्षेत्र किटान गरी निवेदन आव्हान गरेर ।
  - (२) उपविनियम (१) बमोजिम विदेशी विनिमयको कारोवार गर्न उपविनियम (३) बमोजिम योग्यता भएका इच्छुक व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्थाले अनुसूची-१ बमोजिमको ढाँचामा अनुसूची-२ बमोजिमका कागजातसहित उपत्यकाको हकमा विभागमा र उपत्यका बाहिरको हकमा राष्ट्र बैंकका जिल्लास्थित कार्यालयमा^२ निवेदन दिनुपर्नेछ । उपत्यका बाहिरका कुनै कार्यालय पायक नपर्ने भएमा विभागमा निवेदन दिन सकिनेछ । निवेदन साथ विदेशी विनिमयको कारोवारका लागि सम्बन्धित निकायमा फर्म, कम्पनी वा संस्था दर्ता भएको प्रमाणपत्र, घरभाडा सम्बन्धी करारनामा, आन्तरिक राजस्व कार्यालयबाट प्रदान भएको अस्थायी/स्थायी लेखा नम्बर सहितको प्रमाणपत्र, कर्जा सूचना केन्द्रको कालोसूचीमा नरहेको प्रमाण लगायत विदेशी विनिमयको कारोवार गर्ने स्थानको लोकेशन म्याप संलग्न हुनुपर्नेछ ।
  - (३) विदेशी विनिमयको कारोवार गर्न निवेदन दिने व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्थाको सञ्चालक/पदाधिकारीको योग्यता देहाय बमोजिम हुनु पर्नेछ :-
    - (क) १८ वर्ष उमेर पूरा भएको,
    - (ख) मानसिक सन्तुलन ठीक भएको,
    - (ग) ऋण तिर्न नसकी साहूको दामासाहीमा नपरेको,
    - (घ) बैंक वा वित्तीय संस्थासंगको कुनै कारोवारमा कालोसूचीमा परेको भए त्यस्तो सूचीबाट फुकुवा भएको मितिले कम्तीमा तीन वर्ष पूरा भएको,
    - (ड) प्रचलित कानून बमोजिम कर तिर्नु पर्ने दायित्व भएमा त्यस्तो कर चुक्ता गरेको,

^२ दोस्रो संशोधनबाट थप भएको ।

- (च) नैतिक पतन देखिने फौजदारी कसूरमा अदालतबाट सजाँय पाएको भए त्यस्तो सजाँय भुक्तान भएको मितिले पाँच वर्ष पुगेको,
- (छ) भ्रष्टाचार वा ठगीको कसूरमा अदालतबाट सजाँय नपाएको,
- (ज) कुनै सरकारी, सार्वजनिक वा बैंक वा वित्तीय संस्थाको सेवाको पदमा बहाल नरहेको,
- (झ) बैंक तथा वित्तीय संस्थाको काम कारवाहीमा बेइमानी वा बदनियत गरेको कुरा प्रमाणित भएमा त्यस्तो व्यक्ति संस्थापक/सञ्चालक हुन सक्ने छैन ।
- (४) बैंक तथा वित्तीय संस्थाको हकमा विभागमा निवेदन दिनु पर्नेछ ।
५. इजाजतपत्र प्रदान गर्ने : (१) विनियम ४ को उपविनियम (१) बमोजिम पर्न आएको निवेदन उपर छानविन गरी स्थलगत निरीक्षण गरी उपयुक्त देखिएमा विदेशी विनियम कारोवारको लागि बैंक तथा वित्तीय संस्थाको हकमा अनुसूची-३ र अन्यको हकमा अनुसूची ३(क) बमोजिमको इजाजतपत्र उपत्यकाको हकमा विभागले र उपत्यका बाहिरको हकमा उपत्यका बाहिरका कार्यालयले प्रदान गर्न सक्नेछ ।
- (१क) बैंक तथा वित्तीय संस्था र ट्रेकिङ्ग सम्बन्धी व्यवसाय गर्ने फर्म, कम्पनी/संस्थाको लागि भौतिक पूर्वाधारको स्थलगत निरीक्षण आवश्यक पर्ने छैन ।^३
- (२) उपविनियम (१) बमोजिम विदेशी विनियमको कारोवारको लागि इजाजतपत्र प्रदान गर्न उपयुक्त देखिएका फर्म, कम्पनी वा संस्थालाई विभागले विनियम ६ बमोजिम वार्षिक शुल्क लिई देहाय बमोजिमका कार्य गर्ने इजाजतपत्र प्रदान गर्न सक्नेछ । यस्तो इजाजत एकमुष्ठ शुल्क लिई होटल तथा ट्राभल-टुर्स अपरेटरहरु र अन्य निकायहरु (बैंक तथा वित्तीय संस्था, विप्रेषण र मनिचेञ्जर कारोवार गर्ने फर्म/कम्पनी बाहेक) लाई ३ वर्षको निमित्त विभाग वा काठमाण्डौ उपत्यका बाहिरका कार्यालयबाट इजाजत प्रदान गर्न सकिनेछ :-^४
- (क) बैंक तथा वित्तीय संस्था एवम् तिनका शाखा कार्यालयहरूलाई विदेशी विनियम खरीद/बिक्री कारोवार गर्ने ।
- (ख) होटल, ट्राभल एजेन्सी, एयरलाइन्स, कार्गो कम्पनी, ट्रेकिङ्ग एजेन्सी लगायतका फर्म, कम्पनी वा संस्थाहरूले विदेशी पर्यटक तथा ऐन बमोजिम विदेशी विनियममा भुक्तानी गर्न सक्ने व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्थालाई सेवा तथा वस्तु बिक्री गरे वापत विदेशी विनियममा भुक्तानी स्वीकार गर्ने ।
- (३) विप्रेषण तथा मनिचेञ्जर कारोवार गर्ने फर्म, कम्पनी वा संस्थालाई प्रचलित विनियमावली बमोजिमका कार्य गर्न इजाजतपत्र प्रदान गर्न सकिनेछ ।
- (४) बैंक तथा वित्तीय संस्था, विप्रेषण र मनिचेञ्जर कारोवार गर्ने फर्म/कम्पनी बाहेक तीन तारे तथा सोभन्दा माथिल्लो स्तरका होटल, डिपार्टमेण्टल स्टोर/सुपर मार्केटहरूलाई रु.१ लाख र अन्य जुनसुकै मुनाफा आर्जन गर्ने उद्देश्य भएका संघ, संस्था, सरकारी निकाय, फर्म/कम्पनी वा संस्थालाई रु. रु.५० हजार बराबरको कम्तिमा चार वर्ष म्याद भएको ग्यारेण्टी/बैंक ग्यारेण्टी लिई विदेशी मुद्रा कारोवार गर्न इजाजतपत्र प्रदान गरिनेछ ।^५
६. इजाजतपत्रको वार्षिक शुल्क सम्बन्धी व्यवस्था : मनिचेञ्जर तथा विप्रेषणको कारोवार बाहेक विदेशी मुद्रा स्वीकार गर्ने व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्था वा बैंक तथा वित्तीय संस्थाका बैंकिङ्ग कारोवार गर्ने शाखाहरूले विदेशी मुद्राको कारोवार गर्ने इजाजतपत्र प्राप्त गर्न प्रत्येक स्थानका लागि दुई हजार रूपैयाँका दरले वार्षिक शुल्क राष्ट्र बैंकमा बुझाउनु पर्नेछ ।

^३ दोस्रो संशोधनबाट थप भएको ।

^४ तेस्रो संशोधनबाट थप भएको ।

^५ तेस्रो संशोधनबाट मिलाइएको ।

परिच्छेद - ३
इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्तिले पालना गर्नु पर्ने कुराहरु

७. विदेशी विनिमयको कारोवार गर्दा पालना गर्नुपर्ने शर्तहरू : (१) विदेशी विनिमयको कारोवार गर्न इजाजतपत्र प्राप्त व्यक्तिले ऐन तथा सो अन्तर्गत बनेका नियम, विनियम एवम् प्रचलित कानून तथा सो अन्तर्गत राष्ट्र बैंकले समय समयमा जारी गरेका परिपत्र, आदेश, निर्देशन र इजाजतपत्र प्रदान गर्दा तोकिएका शर्तहरू लगायत देहायका शर्तहरूको अधीनमा रही विदेशी विनिमयको कार्य गर्नु पर्नेछ :-
- (क) विदेशी विनिमयको कारोवार गर्न इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्तिले विदेशी मुद्राको कारोवारको हिसाब किताब दुरुस्त राख्नु पर्नेछ ।
- (ख) होटलहरुले विदेशी मुद्रा स्वीकार गर्दा अनुसूची-४ बमोजिमको ढाँचामा फरेन एक्सचेञ्ज इनक्यासमेण्ट रिसिप्ट काटी सोको एकप्रति मासिक विवरण विभागमा बुझाउँदा सोको साथै पेश गर्नु पर्नेछ ।
- (ग) विदेशी मुद्राको कारोवार गर्दाको खरीद विवरण तथा विदेशी मुद्रा बैंक दाखिला गरेको बैंक स्टेटमेण्ट नियमित तवरले मासिक रुपमा विभागमा पेश गर्नु पर्नेछ ।
- (घ) प्रत्येक आर्थिक वर्षको हिसाब किताबको प्रचलित कानूनले निर्धारण गरेको समयावधिभित्र लेखापरीक्षण गराई सोको एक प्रति विभागमा पेश गर्नु पर्नेछ ।
- (ङ) राष्ट्र बैंकबाट प्रदान भएको इजाजतपत्रमा तोकिएका कार्यहरू बाहेक अन्य कुनै पनि विदेशी विनिमय सम्बन्धी कारोवार गर्न पाउने छैन ।
- (च) ऐन तथा सो अन्तर्गत बनेका नियम, विनियम वा राष्ट्र बैंकद्वारा जारी गरिएका परिपत्र, आदेश तथा निर्देशन विपरीत कामकाज भएको पाईएमा जुनसुकै बखत राष्ट्र बैंकबाट प्रदान भएको विदेशी विनिमय कारोवार गर्ने इजाजतपत्र निलम्बन वा खारेज गरी प्रचलित कानून बमोजिम थप कारवाही समेत हुन सक्नेछ ।
- (छ) इजाजतपत्र कारोवार गर्ने स्थानमा सर्वसाधारणले देख्ने गरी राख्नु पर्नेछ ।
- (२) विदेशी विनिमयको कारोवार अन्तर्गत विदेशी मुद्रामा भुक्तानी लिँदा प्रचलित परिपत्रको अधिनमा रही निर्धारित दरमा मात्र गर्नु पर्नेछ ।
८. लेखा राख्ने सम्बन्धी व्यवस्था: (१) विदेशी विनिमयको कारोवार गर्न इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्तिले आफ्नो हिसाब किताब दोहोरो लेखा प्रणालीमा आधारित नेपाल लेखामान सम्बन्धी मापदण्ड बमोजिमको राख्नु पर्नेछ ।
- (२) उपविनियम (१) बमोजिम नेपाल लेखामानले नसमेट्ने कुनै प्रकारको कारोवार भएको खण्डमा अन्तरराष्ट्रिय लेखामान (IFRS) बमोजिमको लेखा राख्नु पर्नेछ ।
९. विवरण पेश गर्ने: (१) विदेशी विनिमयको कारोवार गर्न इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्तिले अनुसूची-५ बमोजिमको ढाँचामा विवरण तयार गरी मासिक रुपमा महिना समाप्त भएको पन्ध्र दिनभित्र विभागमा पेश गर्नुपर्नेछ ।
- (२) उपविनियम (१) बमोजिमको विवरणका अतिरिक्त राष्ट्र बैंकले समय समयमा माग गरे बमोजिमका विवरण पेश गर्नु सम्बन्धित विदेशी विनिमयको कारोवार गर्न इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्तिको कर्तव्य हुनेछ ।
- (३) **इजाजतपत्र प्राप्त फर्म, कम्पनी तथा संघ, संस्थाहरु उपविनियम (१) तथा (२) बमोजिमका विवरणहरु तथा विनियम ७ को उपविनियम १ को खण्ड (ख) (ग) (घ) बमोजिमका कागजात तथा विवरणहरु इजाजत प्रदान गर्ने कार्यालयहरुको इमेलमा पनि पठाउन सक्नेछन् ।^६**

^६ तेस्रो संशोधनबाट थप गरिएको ।

परिच्छेद - ४

निरीक्षण तथा अनुगमन सम्बन्धी व्यवस्था

१०. निरीक्षण गर्ने : (१) विभागले आवश्यकतानुसार समय समयमा विदेशी विनिमय कारोवारको निरीक्षण गर्न सक्नेछ । यस्तो निरीक्षण स्थलगत वा गैर-स्थलगत दुवै हुन सक्नेछ ।
- (२) विभागबाट निरीक्षण गर्न खटाइएका निरीक्षकहरूले माग गरेको विवरण तथा कागजात लगायत नगद परीक्षण गर्न सहयोग पुऱ्याउनु विदेशी विनिमयको कारोवार गर्न इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्तिको कर्तव्य हुनेछ ।
११. स्थलगत निरीक्षण कार्यविधि: (१) स्थलगत निरीक्षण गर्न विभागबाट आधिकारिक पत्र सहित निरीक्षण टोली खटाउनु पर्नेछ ।
- (२) स्थलगत निरीक्षण आवश्यकता अनुसार जुनसुकै समयमा हुन सक्नेछ ।
- (३) निरीक्षण टोलीले निरीक्षण समाप्त भएको तीन कार्य दिनभित्र आफ्नो प्रतिवेदन विभागमा पेश गर्नु पर्नेछ ।
- (४) निरीक्षण प्रतिवेदनमा देखिएका कैफियतहरूको सुधारका सम्बन्धमा विदेशी विनिमयको कारोवार गर्न इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्तिलाई विभागले आवश्यक आदेश वा निर्देशन दिन सक्नेछ ।
- (५) उपविनियम (४) बमोजिमको आदेश वा निर्देशनको पालना गर्नु इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्तिको कर्तव्य हुनेछ ।
१२. गैर-स्थलगत निरीक्षण कार्यविधि: (१) इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्तिले विनियम ९ बमोजिम पेश गरेको विवरण उपर विभागबाट आवश्यक गैरस्थलगत सुपरिवेक्षण हुनेछ ।
- (२) उपविनियम (१) बमोजिम सुपरिवेक्षण गर्दा कुनै कैफियत देखिएमा विभागले आवश्यकतानुसार आदेश, निर्देशन दिने, स्थलगत निरीक्षण गराउने वा प्रचलित कानून बमोजिम अन्य आवश्यक कारवाही चलाउन सक्नेछ ।

परिच्छेद - ५

निरीक्षण तथा अनुगमन कार्यविधि

१३. कार्य योजना बनाई निरीक्षण गर्नु पर्ने : (१) विभागले विस्तृत कार्ययोजना तयार गरी प्रत्येक आर्थिक वर्षमा सम्पादन गर्ने गरी इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्तिको स्थलगत तथा गैरस्थलगत निरीक्षण र अनुगमन कार्य गर्नु पर्नेछ ।
- (२) उपविनियम (१) बमोजिम कार्ययोजना तयार गर्दा सम्बन्धित आर्थिक वर्षमा विभागले महत्व दिएको कुनै विशेष प्रकारको निरीक्षण तथा अनुगमन गर्नु पर्ने भएमा सो समेत उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।
- (३) उपविनियम (१) बमोजिमको कार्ययोजनालाई प्रत्येक वर्ष विभागीय प्रमुखबाट अनुमोदन गराई लागू गर्नु पर्नेछ ।
- (४) विभागले आवश्यक देखेमा कार्ययोजनामा उल्लेख नभएका इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्तिको विशेष निरीक्षण तथा अनुगमन समेत गराउन सक्नेछ ।
१४. कार्य योजना तयार गर्ने विधि: (१) विभागले प्रत्येक आर्थिक वर्षको बैशाख मसान्तसम्ममा आगामी आर्थिक वर्षको कार्ययोजना तयार गरी सक्नु पर्नेछ ।

- (२) विभागले वार्षिक कार्ययोजना तयार गर्दा कम्तिमा पनि देहायका विषय समेटनु पर्नेछ :-
- (क) विभागले आर्थिक वर्षमा विशेष महत्व दिने कार्यहरू,
  - (ख) स्थलगत निरीक्षणका लागि छनौट गरिने इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्तिहरू,
  - (ग) इजाजतपत्र प्रदान गर्ने, निरीक्षण तथा अनुगमन गर्ने कार्य सम्बन्धमा विभागबाट सम्पादन गरिने गोष्ठी तथा सेमिनारहरू,
  - (घ) इजाजतपत्र प्रदान गर्ने, निरीक्षण तथा अनुगमन गर्ने कार्य सम्बन्धी विभागले आवश्यक देखेका अन्य कार्यहरू,
- (३) विभागले कार्ययोजना अनुरूप कार्य सम्पादन भए, नभएको बारे त्रैमासिक समीक्षा गर्नुपर्नेछ ।
१५. निरीक्षण तथा अनुगमनका प्रकारहरू: (१) विभागले सम्बन्धित इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्तिको निरीक्षण गर्न निरीक्षण टोली खटाई स्थलगत निरीक्षण गर्ने र विस्तृत विवरण वा सूचनाहरू विभागमा भिकर्काई गैर-स्थलगत सुपरिवेक्षण गर्ने कार्य गर्नेछ ।
- (२) उपविनियम (१) बमोजिम विभागले स्थलगत निरीक्षण गर्दा इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्तिको विदेशी विनियम कारोवारसँग सम्बन्धित सम्पूर्ण कारोवारहरू वा कुनै विशेष कारोवारहरूको निरीक्षण गर्न सक्नेछ ।
- (३) उपविनियम (१) र (२) बमोजिमको निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण गरी प्राप्त प्रतिवेदनका आधारमा विभागले इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्तिलाई प्रतिवेदनमा उल्लिखित कैफियतहरूको सुधारका लागि निर्देशन दिनेछ । त्यस्ता निर्देशनहरू पालना भए/नभएको सन्दर्भमा विभागले अनुगमन निरीक्षण समेत गर्नेछ ।

परिच्छेद - ६ स्थलगत निरीक्षण

१६. स्थलगत निरीक्षण गर्ने: विभागबाट स्थलगत निरीक्षण गर्दा विनियम १८ बमोजिम गर्नु पर्नेछ ।
१७. स्थलगत निरीक्षणका लागि टोली खटाइने: (१) विभागले स्थलगत निरीक्षणका लागि आवश्यकता अनुसार निरीक्षकहरू भएको निरीक्षण टोली खटाउने छ ।
- (२) उपविनियम (१) बमोजिम खटाइएको निरीक्षण टोलीमा एकजना टोली प्रमुख रहने छ ।
१८. निरीक्षण टोलीको काम कर्तव्य तथा जिम्मेवारी: (१) निरीक्षण टोलीले निरीक्षणको क्रममा सम्बन्धित इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्तिको देहायका पक्षहरूमा केन्द्रित रही निरीक्षण सम्बन्धी कार्य गर्नेछ :-
- (क) कारोवारको लागि विधिवत इजाजतपत्र लिएको वा नविकरण गरेको छ/छैन ।
  - (ख) इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्तिले कारोवार गर्दा ऐन तथा सो अन्तर्गत बनेका नियम, विनियम तथा राष्ट्र बैंकबाट जारी परिपत्र तथा इजाजतपत्रमा तोकिएका शर्तहरू पालना भएको छ/छैन ।
  - (ग) ऐन तथा सो अन्तर्गत बनेका नियम, विनियम तथा राष्ट्र बैंकबाट जारी परिपत्र तथा प्रचलित व्यवस्था अनुसार कारोवार हुने गरी आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको व्यवस्था गरेको छ/छैन ।
  - (घ) प्रचलित व्यवस्था अनुरूप विभागमा पेश गर्नुपर्ने विवरणहरू समयमै पेश गर्ने गरेको छ/छैन ।

- (ड) ऐन तथा सो अन्तर्गत बनेका नियम, विनियम तथा राष्ट्र बैंकबाट जारी निर्देशन, परिपत्र तथा इजाजतपत्रमा तोकिएका शर्तहरू अनुरूप कारोवारको अभिलेख राख्ने गरेको छ/छैन ।
- (२) निरीक्षणको दौरानमा इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्तिको नगद तथा कारोवार सम्बन्धी विवरणहरू भिडाउँदा नगद नभिडेको, विवरणहरू नियमानुसार नराखेको पाइएमा उक्त इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्तिको पदाधिकारी, सञ्चालक वा कर्मचारीको रोहवरमा सिलछाप लगाई निरीक्षण टोलीले यथाशिघ्र विभागीय प्रमुखलाई जानकारी गराउनु पर्नेछ ।
- (३) निरीक्षणको सिलसिलामा निरीक्षकहरूले प्राप्त गरेका तथ्य, विवरण एवम् अन्य विषय टोली प्रमुखलाई जानकारी गराउनु पर्नेछ । टोली प्रमुखले टोलीसँग आवश्यक सल्लाह गरी त्यस्ता विषयलाई प्रतिवेदनको अंशको रूपमा समावेश गर्नु पर्नेछ ।
- (४) निरीक्षणको सिलसिलामा प्राप्त तथ्य, विवरण एवम् विदेशी विनिमयको कारोवार सम्बन्धी आवश्यक अन्य विषय बारे निरीक्षण टोलीले सम्बन्धित इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्तिको सञ्चालक, पदाधिकारी र/वा अन्य जिम्मेवार कर्मचारीसँग समेत छलफल गरी त्यस्ता तथ्य, विवरणका सम्बन्धमा यकिन गर्नु पर्नेछ ।
- (५) निरीक्षणको सिलसिलामा इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्तिलाई तत्कालै कुनै निर्देशन दिनुपर्ने भएमा टोली प्रमुखले त्यस्तो निर्देशन दिन सक्नेछ । यसरी दिइएको निर्देशनको जानकारी टोली प्रमुखले विभागीय प्रमुखलाई यथाशीघ्र गराउनु पर्नेछ ।
१९. निरीक्षण प्रतिवेदन: (१) निरीक्षण टोलीले निरीक्षण कार्य समाप्त भएको तीन कार्य दिनभित्र निरीक्षण प्रतिवेदन विभागीय प्रमुख समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।
- (२) उपविनियम (१) बमोजिमको निरीक्षण प्रतिवेदनका आधारमा सम्बन्धित इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्तिलाई आवश्यक निर्देशन दिने र/वा कुनै कारवाही चलाउनु पर्ने देखिएमा निर्देशन दिने वा कारवाही प्रकृया चलाइनेछ ।
- (३) उपविनियम (१) बमोजिमको प्रतिवेदनका आधारमा इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्तिलाई कुनै प्रकारको कारवाही गर्नु परेमा कम्तिमा सात दिनको समयावधि दिई स्पष्टीकरण सोधिने छ । उक्त स्पष्टीकरणको प्रत्युत्तरको आधारमा निर्देशन दिने, सचेत गराउने, नसिहत दिने, चेतावनी वा नगद जरिवाना गर्ने वा नगद धरौटी जफत गर्ने वा विभागबाट प्रदान गरिएको इजाजतपत्र निलम्बन वा खारेज गर्ने वा इजाजतपत्र खारेज गरी प्रचलित कानून बमोजिम थप कारवाही समेत अघि बढाउन सकिनेछ ।^९
- (४) इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्तिले विदेशी मुद्राको अपचलन हुने प्रकृतिको कुनै कारोवार गरेको वा ऐन तथा सो अन्तर्गत बनेका नियम, विनियम तथा राष्ट्र बैंकबाट जारी परिपत्र वा आदेश, निर्देशन विपरीत विदेशी विनिमयको कारोवार गरेको देखिएमा सोको पुष्टि हुने कागजातहरू समेत संलग्न गरी यथाशिघ्र विभागीय प्रमुखलाई प्रतिवेदन दिनु पर्नेछ ।
- (५) उपविनियम (४) बमोजिमको कैफियतको प्रकृति हेरी विभागले कारवाही गर्नु पर्ने भए विभागले र नेपाल सरकारको सम्बन्धित निकायको क्षेत्राधिकारभित्र पर्ने भए सो निकायलाई आवश्यक छानविन तथा कारवाहीका लागि लेखी पठाइनेछ ।
- (६) उपविनियम (३) बमोजिम कैफियतको प्रकृति एवं गाम्भीर्यता हेरी जरिवाना गर्नुपर्ने भएमा वा बैंकको नियम, विनियम वा परिपत्रको पालना नगरेमा वा पटक पटक समयमा तथ्याङ्क नपठाएमा विभागले रु.१०,०००/- देखि रु.५०,०००/- सम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

^९ दोस्रो संशोधनबाट मिलाइएको ।

परिच्छेद - ७ विविध

२०. सुरक्षा व्यवस्था : (१) इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्तिले आफ्नो कारोवारको लागि चाहिने सुरक्षा एवं वीमा लगायतका सम्पूर्ण व्यवस्था आफै मिलाउनु पर्नेछ ।
- (२) पूर्वाधार निरीक्षणको क्रममा वा अन्य निरीक्षणको क्रममा निरीक्षण टोलीले सुरक्षा सम्बन्धी व्यवस्था समेतको निरीक्षण गर्न सक्ने छ ।
- (३) उपविनियम (२) बमोजिम निरीक्षण गर्दा सुरक्षा सम्बन्धी व्यवस्था अपर्याप्त भएको पाइएमा निरीक्षण टोलीले सम्बन्धित इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्तिलाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ, र त्यस्तो निर्देशनको पालना गर्नु सम्बन्धित इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्तिको कर्तव्य हुनेछ ।
२१. कारोवारको स्थान परिवर्तन : इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्तिले साधारणतया आफ्नो कारोवारको स्थान परिवर्तन गर्न पाउने छैन । कथंकदाचित् स्थान परिवर्तन गर्नु पर्ने अवस्था आइपरेमा विभागको पूर्व स्वीकृति लिनु पर्नेछ । प्रस्तावित स्थानबाट कारोवार गर्दा सर्वसाधारणलाई बढी सुविधा पुग्न जाने कुरामा विभाग विश्वस्त भएमा सम्बन्धित इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्तिको अनुरोधमा विभागले स्थान परिवर्तन गर्ने स्वीकृति दिन सक्नेछ ।
२२. इजाजतपत्र नविकरण : (१) इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्तिले इजाजतपत्रको म्याद समाप्त हुनु अगावै खण्ड (क) बमोजिमको वार्षिक शुल्क बुझाई सोको नविकरण गराउनु पर्नेछ । इजाजतपत्रको म्याद समाप्त भएपश्चात् देहाय बमोजिमको अवधिभित्र देहाय बमोजिमको वार्षिक शुल्क लिई उपत्यकाको हकमा विभागले र उपत्यका बाहिरको हकमा उपत्यका बाहिरका कार्यालयले^५ इजाजतपत्र नविकरण गर्न सक्नेछ :-
- (क) इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्तिले इजाजतपत्रको म्याद समाप्त भएको मितिले तीस दिनभित्र वार्षिक शुल्क दुई हजार रुपैयाँका दरले एकमुष्ट रकम^९ राष्ट्र बैंकको ना.नो.आ.हि. फुटकर शीर्षकमा बुझाएको भौचर पेश गरी इजाजतपत्र नविकरण गराउनु पर्नेछ ।
- (ख) इजाजतपत्र प्राप्त व्यक्तिले खण्ड(क) बमोजिमको अवधिभित्र समेत इजाजतपत्रको नविकरण नगराएमा इजाजतपत्रको म्याद समाप्त भएको मितिदेखि तीन महिनाभित्र निवेदन दिएमा जरिवाना लिई इजाजतपत्र नविकरण गर्न सकिनेछ । यस्तो जरिवाना रकम नविकरण दस्तुरका अतिरिक्त पहिलो, दोस्रो र तेस्रो प्रत्येक महिनाको लागि रु.४,०००/- का दरले बुझाउनु पर्नेछ ।^{१०} तर, यो खण्ड लागु भए पछि नविकरणको लागि आउने संस्थाको हकमा पहिलो पटकको लागि यस अघिको व्यवस्था अनुसार नविकरण गर्न सकिनेछ ।
- (ग) .....^{११}
- (घ) बैंक तथा वित्तीय संस्थाको हकमा इजाजतपत्रको म्याद समाप्त भएको मितिले ३० दिन पश्चात् नविकरणको लागि आएमा प्रत्येक महिनाको लागि वार्षिक शुल्कको दोब्बर रकमका दरले जरिवाना लिई नविकरण गर्न वा विदेशी विनिमय सम्बन्धी कारोवारमा रोक लगाउन सकिने छ ।^{१२}

^५ दोस्रो संशोधनबाट मिलाइएको ।

^९ तेस्रो संशोधनबाट थप गरिएको ।

^{१०} दोस्रो संशोधनबाट मिलाइएको ।

^{११} दोस्रो संशोधनबाट हटाइएको ।

^{१२} दोस्रो संशोधनबाट मिलाइएको ।

- (२) उपविनियम (१) बमोजिम इजाजतपत्र नवीकरण गर्दा अनुसूची - ६ बमोजिमको देहायका कागजातहरु पेश गर्नु पर्नेछ :-
- (क) उपविनियम (१) को खण्ड (क) वा (ख) बमोजिमको बैंक भौचर ।
- (ख) घरभाडामा लिई विदेशी विनियमको कारोवार सञ्चालन गरेको भए घरभाडा सम्बन्धी अद्यावधिक सम्भौतापत्र ।
- (ग) सञ्चालकको आफ्नै घरमा कार्यालय स्थापना गर्नेको हकमा उक्त घर निज सञ्चालककै हो भन्ने आधिकारिक प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि ।
- (घ) स्थायी लेखा नम्बरको अद्यावधिक प्रमाणपत्र ।
- (ङ) अधिल्लो आर्थिक वर्षको कर चुक्ता गरेको प्रमाणपत्र वा कर विवरण दाखिला गरेको निस्सा ।
- (च) लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको प्रतिलिपि ।
- (छ) विभागबाट प्रदान भएको इजाजतपत्रको सकल प्रति ।
- (ज) **तीन तारे तथा सोभन्दा माथिल्लो स्तरका होटल, डिपार्टमेण्टल स्टोर/सुपर मार्केटहरूले रु.१ लाख र अन्य जुनसुकै मुनाफा आर्जन गर्ने उद्देश्य भएका संघ, संस्था, सरकारी निकाय, फर्म/कम्पनी वा संस्थाले रु.५० हजार बराबरको कम्तिमा चार वर्ष म्याद भएको ग्यारेण्टी/बैंक ग्यारेण्टी**^{१३}
२३. इजाजतपत्र स्वतः रद्द हुने : (१) विदेशी विनियमको कारोवार गर्ने इजाजतपत्रको म्याद समाप्त भएको मितिले तीन महिनाभित्र समेत इजाजतपत्रको नविकरण नगराएमा नेपाल राष्ट्र बैंकबाट प्रदान गरिएको इजाजतपत्र स्वतः रद्द भएको मानिनेछ र यसरी इजाजतपत्र रद्द भइसके पछि पनि छ महिना समाप्त नभई सोही फर्म, कम्पनी वा संस्थालाई र त्यसका संस्थापक तथा सञ्चालकलाई नयाँ इजाजतपत्र दिइने छैन ।
- (२) इजाजतपत्रको म्याद समाप्त भएको मितिले तीन महिनाभित्र नविकरण गराउन वा ग्यारेण्टी बापत राखेको बैंक ग्यारेण्टी फुकुवा गराई पाउन निवेदन दिइसक्नु पर्नेछ । इजाजतपत्रको म्याद समाप्त भएको मितिले तीन महिनाभित्र बैंक ग्यारेण्टी फुकुवाको निवेदन पेश गरेमा सो मितिसम्मको विनियम (२२) को उपविनियम (१) को खण्ड (ख) बमोजिम जरिवाना असुल गरी फुकुवा गरिनेछ । अन्यथा सो म्यादभित्र नविकरण गर्न वा ग्यारेण्टी फुकुवा गर्न निवेदन नदिएमा बैंक ग्यारेण्टी रकम जफत भई इजाजतपत्र स्वतः रद्द हुनेछ ।^{१४}
२४. इजाजतपत्र रद्द गरी थप कारवाही हुने: ऐन तथा सो अन्तर्गत बनेका नियम, विनियम तथा राष्ट्र बैंकद्वारा जारी परिपत्र, आदेश वा निर्देशन विपरीत कुनै विदेशी विनियम कारोवार हुन गएको पाइएमा वा इजाजतपत्र प्रदान गर्दा तोकिएका शर्तहरू उल्लङ्घन भएको पाइएमा कुनै पनि बखत इजाजतपत्र निलम्बन वा खारेजी गरी प्रचलित कानून बमोजिम अन्य आवश्यक कारवाही समेत हुन सक्नेछ ।
२५. कारोवार बन्द गर्ने: (१) इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्तिले कुनै कारणबस आफ्नो कारोवार बन्द गर्न चाहेमा विभागबाट पूर्व स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।
२६. बाधा अडकाउ फुकाउने : यस विनियमावलीको कार्यान्वयनमा कुनै बाधा अडकाउ आइपरेमा त्यस्तो बाधा अडकाउ गभर्नरले फुकाउन सक्नेछन ।
२७. बचाउ : यो विनियमावली लागू हुनु अघि राष्ट्र बैंकले विदेशी विनियमको कारोवार गर्न प्रदान गरेका सबै इजाजतपत्र, निरीक्षण तथा सो सम्बन्धी कारोवार यसै विनियमावली अन्तर्गत भए गरेको मानिनेछ ।

^{१३} तेस्रो संशोधनबाट परिमार्जन गरिएको ।

^{१४} दोस्रो संशोधनबाट मिलाइएको ।

अनुसूची - १

विनियमावलीको विनियम ४ को उपविनियम (२) सँग सम्बन्धित

श्री नेपाल राष्ट्र बैंक
केन्द्रीय कार्यालय
विदेशी विनियम व्यवस्थापन विभाग
बालुवाटार, काठमाण्डौ ।

महोदय,

विदेशी विनियम (नियमित गर्ने ऐन, २०१९ को दफा ३ बमोजिम विदेशी विनियमको कारोवार गर्नका लागि इच्छुक भएकोले देहाय बमोजिमको विवरण तथा कागजात संलग्न गरी विदेशी विनियमको कारोवार गर्ने इजाजतपत्र पाउनको लागि यो निवेदन पेश गरेको/गरेका छु/छौं ।

विवरण

१. निवेदकहरुको व्यक्तिगत विवरण (नेपाली नागरिकताको प्रमाणित प्रतिलिपि र फोटो समेत) ।
  - (क) निवेदकको नाम र ठेगाना :
  - (ख) उमेर :
  - (ग) बाबुको नाम :
  - (घ) बाजेको नाम :
  - (ङ) शैक्षिक योग्यता :
  - (च) व्यापार, उद्योग वा अन्य पेशामा संलग्न भए सोको विवरण :
२. मोबाइल/फोन नम्बर :
३. फ्याक्स नम्बर :
४. इमेल :
५. पोष्ट बक्स नम्बर :
६. विदेशी विनियमको कारोवार गर्ने स्थान :
(लोकेशन स्केच सहित पुरा ठेगाना)
७. म/हामी कुनै पनि बैंक तथा वित्तीय संस्थासँगको कारोवारमा कालोसूचीमा नपरेको, सरकारी, सार्वजनिक वा बैंक तथा वित्तीय संस्थाको बहालवाला पदाधिकारी नभएको, ऋण तिर्न नसकी साहूको दामासाहीमा नपरेको, मानसिक असन्तुलन नभएको र प्रचलित कानून बमोजिम नैतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट कुनै सजाय नपाएको व्यहोरा घोषणा गर्दछु/गर्दछौं ।
उपरोक्त बमोजिम मेरो/हाम्रो व्यक्तिगत विवरणहरु सत्य र ठीक छन्, भुट्टा ठहरे प्रचलित कानून बमोजिम सजाय भोग्न तयार छु/छौं । साथै, यी विवरणका अतिरिक्त अन्य विवरण आवश्यक भएमा त्यस बैंकले तोकेको अवधिभित्र पेश गर्ने व्यहोरा समेत अनुरोध गर्दछु/गर्दछौं ।

भवदीय,

सही :
नाम :
मिति:

अनुसूची - २
विनियमावलीको विनियम ४ को उपविनियम (२) सँग सम्बन्धित
इजाजतपत्र प्राप्त गर्न निवेदनसाथ पेश गर्नु पर्ने कागजातहरू

१. फर्म, कम्पनी वा संस्थाको रूपमा सम्बन्धित निकायमा दर्ता भएको दर्ता प्रमाणपत्र र कारोवारका लागि दर्ता भएको वा व्यवसाय स्वीकृति भएको पत्रको प्रतिलिपि ।
२. स्थायी लेखा नम्बर प्राप्त गरेको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि ।
३. आयकर दर्ता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि ।
४. होटल, ट्राभल्स, टुर्स, ट्रेकिङ्ग, कार्गो, एयरलाइन्स लगायतका पर्यटन व्यवसायसँग सम्बन्धित फर्म, कम्पनी वा संस्थाले नेपाल सरकार, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयबाट दिएको स्वीकृतपत्रको प्रतिलिपि ।
५. नेपाल सरकार, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयको विदेशी मुद्रा कारोवार गर्ने सिफारिस पत्रको सक्कल ।
६. विभागले निर्धारण गरेको दस्तुर वापतको रकम राष्ट्र बैंकको ना.नो.आ.हि. फुटकर खातामा जम्मा गरेको सक्कलै भौचर ।
७. इन्भ्वाइस, रिसिप्ट, FEER (Foreign Exchange Encashment Receipt) होटलहरूको हकमा र एक्सचेञ्ज अर्डर (ट्राभल्स तथा टुर्स कम्पनीहरूको लागि मात्र) ।
८. प्रचलित घरभाडा कानून अनुरूप भए/गरेको घरभाडा सम्झौतापत्रको प्रतिलिपि ।
९. प्रबन्धपत्र र नियमावलीको प्रतिलिपि ।
१०. सञ्चालक/प्रोप्राइटर/साभेदार/अंशियारहरूको नागरिकताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि ।
११. सञ्चालक/प्रोप्राइटर/साभेदार/अंशियारहरूको १/१ प्रति हालसालै खिचिएको पासपोर्ट साइजको फोटो ।
१२. विदेशी विनिमय कारोवार गर्ने स्थानको नक्सा (लोकेसन म्याप) ।
१३. नेपाल स्थित एयरलाइन्स कम्पनीहरूको लागि एयर अपरेटिङ्ग सर्टिफिकेट ।
१४. विदेशी एयरलाइन्स कम्पनीहरूका लागि एयर अपरेटिङ्ग सर्टिफिकेट र फ्लाइट सेड्युल ।
१५. वीमा कम्पनीका लागि वीमा समितिमा दर्ता भएको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि ।
१६. अस्पतालहरूका लागि स्वास्थ्य मन्त्रालयले अस्पताल सञ्चालन गर्न दिएको इजाजतपत्रको प्रतिलिपि ।
१७. विदेशी विनिमयको कारोवार गर्न अन्य थप कागजात आवश्यक पर्ने देखिएमा विभागले तोकिएका अन्य कागजातहरू ।

अनुसूची - ३
विनियमावलीको विनियम ५ को उपविनियम(१) सँग सम्बन्धित
नेपाल राष्ट्र बैंक
केन्द्रीय कार्यालय
विदेशी विनियम व्यवस्थापन विभाग
बैंक, विकास बैंक तथा वित्त कम्पनीहरूलाई विदेशी मुद्रा सटही कारोवार गर्ने
इजाजतपत्र

इ.प.नं.ने.रा.बैंक (वि.वि.व्य.वि) ..... बैंक /...../.....

विदेशी विनियम (नियमित गर्ने ऐन, २०१९ को दफा ३ बमोजिम श्री ..... लाई देहायमा उल्लिखित शर्तहरूको अधीनमा रही देहाय बमोजिम विदेशी विनियम सटही कारोवार गर्नको लागि यो इजाजतपत्र दिइएको छ ।

१. कारोवार गर्ने इजाजत : (१) भारतीय रुपैया खरीद र बिक्री गर्ने (२) परिवर्त्य विदेशी मुद्राहरू खरीद र बिक्री गर्ने (३) पासपोर्ट वापतको सटही दिने (४) प्रतीतपत्रको कारोवार गर्ने ।
२. सटही कारोवार गर्ने स्थान : .....
३. इजाजतपत्रको अवधि : .....

शर्तहरू:

१. राष्ट्र बैंकले समय समयमा तोकिएको विनियम दर व्यवस्था बमोजिम मात्र विदेशी विनियम खरिद/बिक्री गर्नु पर्नेछ ।
२. विदेशी विनियम (नियमित गर्ने ऐन तथा सो अन्तर्गत बनेका नियम, विनियम, राष्ट्रबैंकद्वारा जारी परिपत्र आदेश एवम् निर्देशन तथा सम्पत्ति शुद्धिकरण तथा आतंकवादी कार्यमा वित्तीय लगानी सम्बन्धी निर्देशनहरूको अनिवार्य रूपमा पालना गर्नु पर्नेछ । सो विपरित कामकाज भएको पाइएमा जुनसुकै बखत पनि यो इजाजतपत्र निलम्बन वा खारेज गर्न सकिनेछ ।
३. विदेशी मुद्रा सम्बन्धी कारोवार विवरण मासिक रूपमा विदेशी विनियम व्यवस्थापन विभागमा पेश गर्नु पर्नेछ ।
४. नेपाल राष्ट्र बैंकले तोकिएको समयमा सटही कारोवार बन्द गर्न पाइने छैन र तोकिएको समय अघि वा पछि सटही कारोवार गर्न समेत पाइने छैन ।
५. जुन स्थानको लागि सटही कारोवार गर्ने इजाजतपत्र दिइएको छ सोही स्थानको लागि मात्र यो इजाजतपत्र उपयोग गर्न पाइनेछ ।
६. यो इजाजतपत्रको म्याद समाप्त भएको मितिले ३० दिनभित्र नविकरण गरिसक्नु पर्नेछ । उक्त अवधिभित्र पनि नविकरण नगराएमा प्रत्येक महिनाको वार्षिक शुल्कको दोब्बर रकम जरिवाना लिई नविकरण गर्न सकिनेछ । नेपाल राष्ट्र बैंकबाट इजाजतपत्र नविकरण वा विदेशी विनियम कारोवारमा रोक लगाउन सकिनेछ ।
७. यो इजाजतपत्र सटही कारोवार गर्ने स्थानमा सबैले स्पष्टसँग देख्ने गरी टाँस गर्नु पर्नेछ । साथै सटही कारोवार गर्ने समय र सटही दर पनि सबैले देख्ने गरी टाँस गर्नु पर्नेछ ।
८. यो इजाजतपत्र अन्य कसैलाई हस्तान्तरण गर्न पाइने छैन ।

नेपाल राष्ट्र बैंकको तर्फबाट,

वालुवाटार, काठमाडौं ।

मिति: २०७९/.../...

.....
(.....)

सहायक निर्देशक

.....
(.....)

उप-निर्देशक

अनुसूची- ३ (क)
विनियमावलीको विनियम ५ को उपविनियम(१) सँग सम्बन्धित
नेपाल राष्ट्र बैंक
केन्द्रीय कार्यालय
विदेशी विनियम व्यवस्थापन विभाग
ट्राभल, टुर्स, ट्रेकिंग, कार्गो, एयरलाइन्स, बीमा र अन्य संघ संस्थाहरूका लागि प्रदान गरिएको
विदेशी विनियम इजाजतपत्र

इ.प.नं.:ने.रा.बैंक (वि.वि.व्य.वि) ...../०१/.....

विदेशी विनियम (नियमित गर्ने ऐन, २०१९ को दफा ३ बमोजिम श्री ..... लाई देहायमा उल्लिखित शर्तहरूको अधीनमा रही देहाय बमोजिमको विदेशी विनियम स्वीकार गर्न यो इजाजतपत्र प्रदान गरिएको छ ।

१. कारोवार गर्ने इजाजत : आफ्नो व्यवसायको सिलसिलामा विदेशी मुद्रा स्वीकार मात्र गर्ने ।
२. सटही कारोवार गर्ने स्थान : .....
३. इजाजतपत्रको अवधि : .....
४. कारोवार गर्न स्वीकृत प्राप्त बैंक : .....

शर्तहरू:

१. व्यवसायको सिलसिलामा बुझी लिएको विदेशी मुद्रा नियमानुसार आफ्नो नगदी कितावमा आम्दानी जनाई भोलिपल्टै बैंकमा दाखिला गर्नुपर्ने छ र सो सम्बन्धी कागजात मासिक रुपमा विदेशी विनियम व्यवस्थापन विभागमा पेश गर्नु पर्नेछ । अन्यथा कारवाही हुन सक्नेछ ।
२. विदेशी विनियम (नियमित गर्ने ऐन, २०१९ तथा सो अन्तर्गत बनेका नियम, विनियम, राष्ट्र बैंकद्वारा जारी परिपत्र, आदेश एवम् निर्देशन तथा सम्पत्ति शुद्धिकरण तथा आतंकवादी कार्यमा वित्तीय लगानी सम्बन्धी निर्देशनहरू अनिवार्य रुपमा पालना गर्नु पर्नेछ । सो विपरित कामकाज भएको पाइएमा जुनसुकै बखत पनि विदेशी विनियम इजाजतपत्र निलम्बन वा खारेज गर्न सकिनेछ ।
३. कारोवारको निरन्तरता, आर्जन गरेको परिवर्त्य विदेशी मुद्राको परिमाण, नीति निर्देशनको परिपालनाको स्थितिलाई दृष्टिगत गरेर मात्र अर्को अवधिको लागि नविकरण गर्न कारवाही चलाइने छ ।
४. यो इजाजतपत्र आफ्नो व्यवसाय सञ्चालन गर्ने ठाउँमा सबैले देख्ने गरी राख्नु पर्ने छ ।
५. जुन स्थानको लागि सटही कारोवार गर्न इजाजतपत्र दिइएको छ सोही स्थानको लागि मात्र यो इजाजतपत्र उपयोग गर्न पाइने छ ।
६. यो इजाजतपत्रको म्याद समाप्त भएको मितिले ३० दिनसम्मका लागि मात्र विदेशी मुद्रा खाता सञ्चालन गर्न सकिने छ ।
७. कारोवार गर्ने विदेशी मुद्राको विनियम दर सबैले देख्ने गरी टाँस गर्नुपर्ने छ ।
८. यो इजाजतपत्रको नविकरण ..... मसान्तभित्र गरिसक्नु पर्नेछ । तीन महिनासम्म नियमानुसार जरिवाना लिई नविकरण गर्न सकिनेछ, उक्त अवधिभित्र पनि नविकरण नगराएमा इजाजतपत्र स्वतः रद्द भई बैंक ग्यारेन्टी समेत जफत हुनेछ ।
९. विदेशी मुद्रा कारोवार गर्ने स्थान परिवर्तन गर्नु परेमा यस विभागबाट पूर्व स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।
१०. यो इजाजतपत्र अन्य कसैलाई हस्तान्तरण गर्न पाइने छैन ।

नेपाल राष्ट्र बैंकको तर्फबाट,

वालुवाटार, काठमाडौं ।
मिति: २०७९/...../.....

.....
(.....)
सहायक निर्देशक

.....
(.....)
उप-निर्देशक

अनुसूची - ४
विनियमावलीको विनियम ७ को उपविनियम (१) को खण्ड (ख) सँग सम्बन्धित
विदेशी मद्रा स्वीकार गर्दा जारी गर्ने रसिदको नमना
(Name and Address of Company)
FOREIGN EXCHANGE ENCASHMENT RECEIPT (FEER)

Receipt No.:

.....

DATE:

We hereby certify that, we have purchased today foreign currency as mentioned below from
Mr/Mrs/Miss ..... Passport No.: .....
Nationality..... Home Address.....

Particulars Cash/T.C	Currency Amount	Rate	Rupee Equivalent	Authorized dealer's Name, address, Stamp and Signature
		Total Rs.		

Foreign Currency in Words _____
_____

Customer's Signature: _____

Local Address: .....

PLEASE READ IMPORTANT INFORMATION OVERLEAF

**ENDORSEMENT TO BE MADE BY AUTHORISED DEALER ACCEPTING
THEIR BILL IN RUPEES**

S.N.	Date	Kind of Service	Bill		Balance after Billing in Rs.	Authorised dealer's name, address, stamp and Signature
			No. & date	Rs.		

IMPORTANT INFORMATION:

1. As per prevailing Nepalese Law, it is illegal to deal in Foreign Exchange with a person other than an authorized person.
2. Please obtain proper receipt whenever you exchange money.
3. The Nepalese Rupees balance remaining with you (not for Nepalese and Indian nationals) will be converted back into US dollar at the departure exchange counter at the Tribhuvan International Airport at the time of departure, on submission of encashment receipt.
4. The receipt stamped "USED" will not be considered for refund.

THIS EXCHANGE RECEIPT SHOULD BE CAREFULLY PRESERVED WHEN YOU ARE IN NEPAL.

अनूसुची- ५
विनियमावलीको विनियम ९ सँग सम्बन्धित

राष्ट्र बैंकमा पेश गर्ने मासिक विदेशी मद्रा स्वीकार गरेको विवरण
(NAME AND ADDRESS OF THE FIRM, COMPANY OR INSTITUTION)

Statement of Purchases
For the Month of .....

S.No.	Name of Person	Amount in USD/INR		Amount in Rs.	
		Number Of Transactions	Amount	Number Of Transactions	Amount
Total					

(NAME AND ADDRESS OF THE FIRM, COMPANY OR INSTITUTION)

Statement of Bank Deposited Amount
For the Month of .....

S.No.	Name of the Bank	Amount in USD/INR		Amount in Rs.	
		Number Of Transactions	Amount	Number Of Transactions	Amount
Total					

Authorised Signature:

Name:

Designation:

Date:

अनुसूची- ६
विनियमावलीको विनियम २२ को उपविनियम (२) सँग सम्बन्धित
इजाजतपत्र नविकरण गर्न निवेदन गर्दा पेश गर्नु पर्ने कागजातहरू

१. साल बसाली रुपमा दर्ता प्रमाणपत्र, व्यवसाय स्वीकृति गराउन पर्नेमा त्यस्तो प्रमाणपत्र वा स्वीकृति पत्रको प्रतिलिपि ।
२. होटल, ट्राभल्स, टुर्स, ट्रेकिङ्ग लगायतका पर्यटन व्यवसायसँग सम्बन्धित फर्म, कम्पनी वा संस्थाहरूले नेपाल सरकार, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयले दिएको स्वीकृतपत्रको प्रतिलिपि ।
३. नेपाल सरकार, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयको विदेशी मुद्रा कारोवार गर्ने सिफारिस पत्रको सक्कल ।
४. विभागले निर्धारण गरेको दस्तुर वापतको रकम राष्ट्र बैंकको ना.नो.आ.हि. फुटकर खातामा जम्मा गरेको सक्कलै भौचर ।
५. प्रचलित घरभाडा सम्बन्धी कानून अनुरूप भए/गरेको घरभाडा सम्झौतापत्रको प्रतिलिपि ।
६. अधिल्लो आर्थिक वर्षको लेखापरीक्षण गरेको लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको प्रतिलिपि ।
७. कर चुक्ता गरेको वा कर विवरण बुझाएको निस्सा ।
८. बैंकले प्रदान गरेको अधिल्लो अवधिको इजाजतपत्रको सक्कलै प्रति ।
९. विदेशी विनिमयको कारोवार गर्न अन्य थप कागजात आवश्यक पर्ने देखिएमा विभागले तोकिदिएका अन्य कागजातहरू ।
१०. तीन तारे तथा सोभन्दा माथिल्लो स्तरका होटल, डिपार्टमेण्टल स्टोर/सुपर मार्केटहरूले रु.१ लाख र अन्य जुनसुकै मुनाफा आर्जन गर्ने उद्देश्य भएका संघ संस्था, सरकारी निकाय फर्म/कम्पनी वा संस्थाले रु.५० हजार बराबरको कम्तिमा चार वर्ष म्याद भएको ग्यारेण्टी/बैंक ग्यारेण्टी^{१५}

¹⁵ तेस्रो संशोधनबाट परिमार्जन गरिएको ।